

Galaichuk A. Y.,
Institute of Philology,
National Taras Shevchenko University of Kyiv

PROBLEMS IN TRANSLATING LITERARY EUPHEMISMS

The article deals with the ways of translating Spanish literary euphemisms into Ukrainian. Author describes sorts of lexemes, which are usually euphemized in Spanish and while translating from into Ukrainian.

Key words: *literary translation, euphemism, indirect nomination, adequacy.*

УДК 811.161.2 : 81'367.622.12

Гапченко О.А., к.філол.н., доц.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЛЕКСИКОН ОСОБИСТОСТІ ЯК ОСОБЛИВЕ МЕНТАЛЬНЕ УТВОРЕННЯ

У статті розглядається феномен індивідуального лексикону особистості. Аналізуються підходи до вивчення лексикону як специфічного ментального утворення, погляди вітчизняних і закордонних учених на особливості його організації й функціонування.

Ключові слова: *індивідуальний лексикон, ментальний лексикон, мовна особистість, мовна свідомість, асоціативний тезаурус, психолінгвістика.*

Становлення мовленнєвих навичок людини було б неможливим без існування особливої внутрішньої структури, за допомогою якої слова сприймаються, зберігаються й відтворюються в актах мовлення. Такою внутрішньою структурою є **лексикон** особистості.

Термін **лексикон** широко використовується в сучасній лінгвістиці, однак тлумачиться по-різному. Під **лексиконом** розуміють *індивідуальний словниковий склад* (А. Баранов, Д. Добровольський), *репрезентації слів у довготривалій пам'яті людини* (Д. Керролл), *сховище слів у пам'яті людини, пам'ять слів* та ін. **Ментальний лексикон** розглядають як складову мовної компетенції людини, що передбачає знання словникового складу

мови й зафіксованих за формами номінативних одиниць смислів, які репрезентують інтеріоризовані у свідомості об'єкти та явища дійсності й концептуальну структуру внутрішнього рефлексивного досвіду [Селіванова 2010, 380]. За визначенням О. Кубрякової, *лексикон* – це система, яка відображає в мовній спроможності знання про слова й еквівалентні їм одиниці та виконує складні функції, пов'язані як зі словами, так і зі структурами репрезентації енциклопедичних знань, що стоять за ними [Кубрякова 1996, 97-99]. Іноді *ментальним лексиконом* називають *внутрішній лексикон*, хоча низка дослідників (О. Снитко та ін.) наголошують на тому, що поняття *внутрішній лексикон* не тотожне поняттю *ментальний лексикон*, частина якого прив'язана до мовних форм, але ними не вичерпується. Спостерігається також тенденція порівнювати *ментальний лексикон* і *семантичну пам'ять* людини (напр., із погляду динаміки моделей *семантичної пам'яті* розглядає *структуру лексикону* Д. Керролл).

Проблеми, пов'язані з *лексиконом індивіда*, *ментальним лексиконом*, *внутрішнім лексиконом*, *індивідуальним тезаурусом*, із середини 1970-х рр. знаходяться в центрі уваги світової лінгвістики. У 1976 р. у Парижі був проведений симпозиум "Семантичні аспекти пам'яті", матеріали якого опубліковані у спеціальному випуску журналу "Languages" (1975, № 40) і в журналі "International Journal of Psycholinguistics" (1978, № 2-5). У 1980 р. у Лейпцигу відбувся XXII Міжнародний конгрес, де розглядалися проблеми організації лексикону та процеси його формування. У кін. XX – на поч. XXI ст. проблема *індивідуального лексикону особистості* широко висвітлюється у працях із психолінгвістики й когнітивної лінгвістики (дослідження Т. Доценко, О. Залевської, Н. Золотової, Ю. Караулова, Дж. Кормос, О. Кубрякової, В. Левелта, І. Овчиннікової, О. Снитко, Т. Чернігівської, М. Шварц та ін.), у доповідях на наукових конференціях і симпозиумах (конференція в м. Таксон (США, 1992), симпозиум "Сучасні підходи до лексикону" (м. Дуйсбург, ФРН, 1995), перша міжнародна конференція з проблем ментального лексикону (м. Едмонтон, Канада, 1998)). Створена міжнародна дослідницька група для міжмовного вивчення ментального лексикону, до складу якої входять лінгвісти, психолінгвісти, нейролінгвісти, нейропсихологи, представники інших наукових галузей із багатьох країн світу. Різні аспекти

організації лексику висвітлюються на сторінках журналу "The Mental Lexicon", який почав видаватися в Канаді в 2006 р.

Динаміка підходів до вивчення індивідуального лексику особистості співвідноситься із загальними тенденціями розвитку лінгвістики, психології, психолінгвістики, когнітивної лінгвістики та інших гуманітарних наук.

У 1950-1960-х рр. уявлення про *ментальний лексикон* формувалися переважно під впливом ідей Ч. Осгуда та Дж. Діза. Концепція Дж. Діза, який поєднував психологічний і лінгвістичний аналіз асоціацій, стала підґрунтям для багатьох гіпотез організації семантичної пам'яті, а запропонований ним метод аналізу асоціацій отримав розвиток у працях інших дослідників лексику особистості (О.О. Леонтєва, Ч. Кофера, Д. Слобіна, С. Ервін-Тріппа, Г. Полліо, О. Залевської та ін.).

Із позицій генеративної граматики Н. Хомського розглядали *суб'єктивний лексикон* Р. Уелс і Дж. Маршалл, які вважали його окремим блоком *моделі мовної компетенції*. За цією концепцією, аспекти семантичної компетенції людини можуть бути представлені *асоціативною мережею*, що має вигляд однорівневої системи, в якій слова виступають атомарними елементами й поєднуються асоціативними зв'язками [Wales & Marshall 1966]. У такому разі весь *лексикон* людини може мати вигляд *широкої мережі* взаємозв'язків.

Ряд дослідників лексику звертається до *ієрархічної моделі організації* його елементів. Ієрархічна система організації характерна для зберігання одиниць у довготривалій пам'яті, очевидно, *вербальна (лексична) пам'ять*, як і вся пам'ять людини, може бути організована за *ієрархічним принципом*, щоб була можливість вписувати нову інформацію в систему. Принцип *ієрархічної організації лексику* враховується в багатьох концепціях. Так, *ієрархічну модель лексику* запропонував Дж. Мендлер. Спираючись на аналіз експериментальних даних, учений моделює лексикон як *систему ієрархій*. Визначенню місця слова в ієрархії сприяє контекст, що окреслює загальний семантичний простір, до якого належить слово. Чим більша відстань між двома словами, тим нижча вірогідність встановлення асоціативного зв'язку між ними і тим більше часу піде на реакцію, якщо зв'язок буде встановлений [Mandler 1968, 111-114]. Ці погляди Дж. Мендлера близькі до висновків Дж. Діза. Поєднання

принципу ієрархічної організації лексику з лінійним розгортанням спостерігаємо у працях Л. Салаї, В. Старинець та ін.

Підстави для критики *ієрархічної моделі* організації лексику дають результати експериментальних досліджень таких учених, як О. Залевська, А. Рапопорт, Л. Ріпс, С. Філленбаум і деяких інших. Експериментальні дані свідчать, що категорії "вищого" й "нижчого" порядку частіше знаходяться у відношеннях семантичної близькості, ніж ієрархічного підпорядкування [Rips et al. 1973]. Як відомо, *ієрархія* передбачає наявність єдиної вершини, під яку послідовно підводяться структури нижчих рівнів. За даними С. Філленбаума й А. Рапопорта, ієрархічному опису піддаються не всі сфери лексику, різні сфери лексику можуть бути організовані за різними принципами, а, отже, організацію лексику людини в цілому неможливо звести до якоїсь однієї моделі [Fillenbaum & Rapoport 1971]. О. Залевська вважає, що загальна *структура лексику* може бути описана як *гетерархія*, або певна *множність ієрархій*, вершини яких входять у найбільш активну частину лексику – його ядро [Залевская 2005, 143].

Дж. Кіш наголошує на *динамічному* характері лексику: *суб'єктивний лексикон* має розглядатися як система *пошуку інформації*, а не лише як система *пасивного* її *зберігання*. Вивчаючи структуру широкої *асоціативної мережі* носія англійської мови, вчений доходить висновку, що за структурою *лексикон людини* становить *мережу репрезентацій* слів і зв'язків між ними [Kiss 1969]. Відзначаючи, що асоціативна організація є аспектом багатьох, якщо не всіх, пізнавальних процесів, Дж. Кіш звертає увагу на важливість дослідження *асоціативної організації лексику*, підкреслюючи, однак, при цьому, що вона є лише однією зі сторін семантичної структури лексику, а для опису інших аспектів його організації потрібне використання інших методів дослідження [Kiss et al. 1972].

На думку В. Левелта, *ментальний лексикон* відіграє центральну роль у продукуванні мовлення і є сховищем інформації декларативного типу про слова. Лексична одиниця несе синтаксичну, морфологічну і фонологічну інформацію, однак, як наголошує вчений, є підстави вважати, що мовці конструюють "схему" висловлювання, не звертаючись до фонологічного аспекту слова. "Нефонологічну" частину лексичної інформації, яка використовується для конструювання такої схеми з урахуванням

синтаксичного оточення слова, В. Левелт називає *лемою*. Уявлення про структуру лексичної одиниці він поширює на структуру ментального лексикону в цілому. Між одиницями лексикону існують два види зв'язків: властиві самим одиницям (зумовлені значенням, фонологічними, синтаксичними, морфологічними чинниками) й асоціативні, які, на думку В. Левелта, не обов'язково визначаються семантикою одиниць лексикону, а скоріше частотністю використання [Lewelt 1993].

Деякі дослідники вважають можливим існування в людини різних модально специфічних лексиконів, кожен із яких організований за своїм принципом – *лексикон для слухання* (організований за звуковим принципом), *лексикон для говоріння* (організований на основі значень), *лексикон для читання* і т. п. Проблему *модульності лексикону*, співвідношення між мовними й енциклопедичними знаннями розглядає М. Шварц. На її думку, семантична пам'ять не може бути повністю відмежована від інших систем знання. Модуль – це відносно автономна галузь знання для переробки специфічного типу інформації з обмеженим доступом до інших її типів. М. Шварц виділяє в пізнавальній системі людини такі модулі, як зорове сприйняття й синтаксис – роздільні, автономні системи знання й переробки, відносно незалежні від контекстуальної інформації, прив'язані до певних відділів мозку. Мова – автономна система, що функціонує за специфічними принципами. На думку дослідниці, між *семантичним* і *когнітивним знанням* існує тісний взаємозв'язок, однак, ці види знання не є ідентичними: *семантичне знання* прив'язане до фонологічної репрезентації та до синтаксичної структури й підпорядковується специфічним принципам мови, це модально-специфічний підрозділ *концептуального знання*, за допомогою якого лексикалізуються специфічні частини концептуальної інформації [Schwarz 1995]. Концепція *модульності* ставиться під сумнів прихильниками холістичного підходу (зокрема, Дж. Лакоффом, Дж. Тейлором), які стверджують, що природна мова є *відкритою когнітивною системою*, яка взаємодіє із загальними ментальними здібностями.

Починаючи з 1970-х років, у радянській і пострадянській психолінгвістиці активно розвивається концепція *внутрішнього лексикону як здобутку індивіда*. Великий внесок у розбудову цілісної різноаспектної теорії внутрішнього лексикону зробила О. Залевська, яка, спираючись на ідеї І. Сеченова й Ч. Осгуда,

спостереження за дитячим мовленням Л. Виготського, за порушеннями мовлення при афазії (Т. Ахутіної, А. Лурія), на результати психологічних і психолінгвістичних експериментів, сформулювала ідею *лексикону* як *лексичного компонента мовленнєвої організації людини*. Під **внутрішнім лексиконом** О. Залевська розуміє *лексичний компонент мовленнєвої організації людини*, який формується через переробку мовленнєвого досвіду і призначений для оптимального використання в мовленнєво-розумовій діяльності людини [Залевская 2005, 44]. Оскільки остання тлумачиться нею як *процес формування думки в мовленні*, робиться висновок, що **лексикон** має містити одиниці всіх етапів цього процесу, тобто його можна інтерпретувати як *систему кодів і кодових переходів* (М. Жинкін), яка забезпечує реалізацію процесів смислоформування і смислоформування [Залевская 2005, 44].

За концепцією О. Залевської, *лексикон* – це функціональна динамічна система, яка самоорганізується внаслідок постійної взаємодії між процесом переробки й упорядкування мовленнєвого досвіду та його продуктами. Таке тлумачення прийняте за основу в більшості сучасних досліджень лексикону (Т. Доценко, Н. Золотової, О. Кубрякової, І. Овчиннікової, О. Снитко та ін.).

Цілісний образ лексикону вибудовується як динамічна система багаторусних полів, які багаторазово перетинаються й за допомогою яких впорядковується і зберігається в готовності до використання різноманітна інформація про предмети та явища навколишнього світу, про їхні властивості і зв'язки, про оцінку їх індивідом і т.п. Оскільки мовленнєва організація – явище психофізіологічне, результати переробки й упорядкування мовленнєвого досвіду зберігаються в пам'яті людини й використовуються в її мовленнєво-розумовій діяльності, очевидно, що вивчення *лексикону людини* повинно бути міждисциплінарним (із використанням даних психології, когнітології, спостережень за розвитком дитячого мовлення, досліджень у галузі патології мовлення) і міжмовним, оскільки без зіставлення спостережень за функціонуванням лексикону носіїв різних мов, не може йтися про виділення універсальних і ідіотнічних тенденцій у мовленнєвій організації людини. Ідея "цілісності" в сучасній лінгвістиці тісно переплітається з поняттям *живого знання* (праці О. Залевської, Є. Тарасова та ін.): доступ до *живого знання* відбувається через *ментальний лексикон*, одиниці якого задіяні в процесах

ідентифікації актуальної для людини інформації, що виводить у результаті на *образ світу*.

У концепції лексику як динамічної функціональної системи відзначена особлива роль *слова* як ідентифікатора фрагмента індивідуальної *картини світу*. Сформульована О. Залевською у 1970-х рр. гіпотеза про специфіку *слова* як *одиниці індивідуального лексику* не лише не застаріла, а й отримала підтвердження. Роль *слова* як *одиниці ментального лексику* порівнюється з роллю лазерного променя при зчитуванні голограми: "...воно робить доступним для людини певний *умовно-дискретний фрагмент континуальної й багатовимірної індивідуальної картини світу* в усьому багатстві зв'язків і відношень, повнота яких забезпечується по-різному усвідомленою опорою на прямі та/або опосередковані вивідні знання й переживання різних видів" [Залевская 1999, 245].

Внутрішній лексикон є особливим способом зберігання *мови* в *свідомості* людини, тому при вивченні організації внутрішнього лексику потрібно враховувати існування когнітивної свідомості, інформаційного тезаурусу людини, який утворюється впорядкованими концептами – одиницями мислення, що представляють у ментальній формі відображену, пізнану й осмислену суб'єктом дійсність, і мовної свідомості (закріпленого мовними знаками відображення дійсності, що існує у вигляді сукупності впорядкованих значень мовних знаків) [Стернин 2006, 171]. Таке розмежування дозволяє протиставити *концепт* і *значення* як *ментальні одиниці когнітивної й мовної свідомості*: значення і концепт мають когнітивну природу, при цьому *значення* виступає як *частина концепту*, позначеного мовним знаком.

Значення, що виявляється під час психолінгвістичних експериментів, завжди більш об'ємне, глибше, ніж зафіксоване у словниках. У зв'язку з цим у сучасній психолінгвістиці пропонується розмежовувати *лексикографічне значення* і *психологічно реальне значення*. За визначенням З. Попової й І. Стерніна, *психологічно реальне значення слова* – це впорядкована єдність усіх семантичних компонентів, які реально пов'язані з цією звуковою оболонкою в *свідомості* носіїв мови [Попова, Стернин 2007, 97]. Психологічно реальне значення – це значення в тому вигляді, у якому воно представлено в мовній свідомості носія мови. Воно набагато ширше і більше за обсягом, ніж його лексикографічний варіант (який входить у психологічно реальне

значення). Крім того, слід розрізняти *психологічно реальне значення* і *психолінгвістичне значення*. І. Стернін зауважує, що визначення *психолінгвістичного значення* як *психологічно реального* – це теоретичне припущення, вказівка на те, що таке значення ближче до психологічної реальності, ніж *лексикографічне значення*: "...слід пам'ятати, що повністю значення як психологічна реальність не може бути описане – завжди якісь психологічно релевантні компоненти значення залишаються поза полем зору дослідника, не будуть виявлені використаними ним методами. ... поняття *психологічно реальне значення* – це деяка наукова абстракція, еталон, до якого мають прагнути дослідники значення. Поняття ж *психолінгвістичне значення* є досить конкретним і визначеним – це реально функціонує в мовній свідомості носіїв мови значення, яке виявляється й описується за результатами психолінгвістичних експериментів" [Стернін 2010, 59]. Дослідники лексику як ментального явища, що безпосередньо не спостерігається, спираються переважно на дані психолінгвістичних експериментів, отже, мають справу саме з психолінгвістичним значенням одиниць лексику – слів.

Як специфічне ментальне утворення *індивідуальний лексикон* характеризується певною внутрішньою організацією одиниць, особливістю якої є системність: *лексикон* індивіда – це системне психо-вербальне утворення, куди крім слова входять пов'язані з ним зорові враження, які можуть інтегруватися у складні розумові образи. Зберігання знань в оптимальних для використання формах репрезентації, їх упорядкованість визначаються складною конфігурацією асоціативних зв'язків.

Системність організації лексику досягається за рахунок того, що мовна одиниця включається в *мережу* зв'язків і відношень між словами і продуктами попереднього досвіду. В мережевих моделях (Р. Аткинсона, Д. Нормана, Дж. Міллера, Л. Салаї та ін.) *ментальний лексикон* розглядається як когнітивне утворення, організоване за *мережевим принципом*. Дж. Міллер і Л. Салаї у своїх працях неодноразово наголошували, що на відміну від *штучно створених словників*, де слова зазвичай розташовуються в алфавітному порядку, *одиниці когнітивної організації* ("словник у голові") формують *мережі*, в основі яких лежить спільність *психологічних значень* слів. Р. Уелс і Дж. Маршалл вважають, що аспекти семантичної компетенції людини (блоком якої є

суб'єктивний лексикон) можуть бути представлені *асоціативною мережею* – однорівневою системою, в якій слова виступають асоціативно пов'язаними атомарними елементами. У цьому випадку весь *внутрішній лексикон* ("словник у голові") може мати вигляд широкої *мережі* взаємозв'язків, оскільки носій мови знає не лише, що слова пов'язані між собою, а й природу цього зв'язку (напр., слова називають конкретні об'єкти чи абстрактні поняття, відповідає речення дійсності або суперечить їй, наявні синонімічні зв'язки тощо) [Wells & Mashall, 1966]. Варто також згадати концепцію *значення як здобутку людини* К. Харді, за якою одиниці ментального лексикону тлумачаться як "констеляції значень, або семантичні констеляції" – "спеціалізовані *мережі*, що поєднують і організують усе пов'язане в досвіді індивіда" [Hardy 1998, 16]. Припускається, що така *мережа* поєднує всі можливі типи елементів, серед яких не тільки *мовні*, а й будь-які *фізіологічні, психологічні й мозкові процеси* (відчуття, афекти, процедури, жести, патерни поведінки і співвідносні з ними нейрологічні процеси), будуючи, таким чином, одиницю ментального життя людини. Вивчаючи рівні мовної особистості, Ю. Караулов дійшов висновку, що основа *структури лексикону* задається *асоціативно-семантичною мережею* із включеною до неї значною мірою лексикалізованою граматикою, що поєднується зі знаннями про світ і діяльнісно-комунікативними потребами особистості [Караулов 2004, 102].

На сьогодні можна вважати доведеним, що *лексикон* людини організований за мережевим принципом. Цю ідею підтримують, зокрема, Дж. Андерсон, Дж. Діз, О. Залевська, Ю. Караулов, Дж. Кіш, С. Кофер, О.О. Леонт'єв, П. Ліндсей, Д. Норман, О. Снитко, В. Старинець, Т. Ушакова, Н. Уфімцева, Дж. Фолі та ін. На відміну від традиційного словника, *внутрішній лексикон* як ментальне утворення не просто фіксує інформацію про слово, а пов'язує її в єдину *мережу*. У сучасній психолінгвістиці *ментальний лексикон* розуміється як *асоціативно-вербальна мережа* (АВМ), що становить собою "засіб доступу до єдиного інформаційного тезаурусу, тобто повного обсягу енциклопедичних і мовних знань, які зберігаються пам'яттю людини і супроводжуються емоційними враженнями та виробленою в соціумі системою норм і оцінок, що накладається на знання" [Залевская 1999, 165]. При такому визначенні *ментальний лексикон*

розуміється не як пасивне сховище, а як "динамічна функціональна система, яка самоорганізується внаслідок постійної взаємодії між процесами переробки й упорядкування мовленнєвого досвіду та його продуктами" [Залевская 1999, 154]. АВМ – це стабільна психофізіологічна структура, яка фіксує значення слів і зв'язків між ними (О. О. Леонтьєв). В основі організації АВМ лежать смислові і звукові відношення між словами. Характерною особливістю мережевої моделі лексику є зв'язок між усіма вузлами мережі: від кожного вузла системи можна здійснити перехід до будь-якого іншого вузла.

Як свідчать дослідження, *лексикон* не може розглядатися як система, організована за строгими логічними правилами чи підпорядкована принципу когнітивної економії. Має місце різноманіття принципів організації різних сфер лексику. На сьогодні можна вважати доведеним, що основа структури лексику людини задається *асоціативно-вербальною мережею*, яка виступає способом *репрезентації мовної свідомості й засобом доступу до єдиного інформаційного тезаурусу* – повного обсягу енциклопедичних і мовних знань, що зберігаються пам'яттю і супроводжуються емоційними враженнями та системою норм і оцінок, які накладаються на знання. Такий підхід дозволяє розглядати *індивідуальний лексикон особистості як динамічне ментальне утворення* зі специфічною організацією одиниць.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Залевская А.А. Введение в психолінгвістику. – М., 1999.
2. Залевская А.А. Слово. Текст: Избранные труды. – М., 2005.
3. Караулов Ю.Н. Русский. язык и языковая личность. – М., 2004.
4. Кубрякова Е.С. и др. Краткий словарь когнитивных терминов. – М., 1996.
5. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика. – М., 2007.
6. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава, 2010.
7. Стернин И.А. Значение в языковом сознании: специфика описания // Вопр. психолінгвістики. – 2006. – № 2 (4).
8. Стернин И.А. К разработке психолінгвістического толкового словаря // Вопр. психолінгвістики. – 2010. – №2 (12).
9. Fillenbaum S. & Rapoport A. Structures in the subjective lexicon. – New York, 1971.
10. Hardy C. Networks of meaning: A bridge between mind and matter. – Westport, Connecticut; London, 1998.
11. Kiss G. Steps towards a model of word selection // Machine Intelligence. – Edinburgh, 1969. – № 4.
12. Kiss G., Armstrong C., Milroy R. & Piper J. An associative Thesaurus of English. – Edinburgh, 1972.
- 13.

Lewelt W. Speaking: From intention to articulation. – Cambridge; London, 1993. 14. Mandler G. Association and organization: Facts, fancies and theories. – New York, 1968. 15. Rips L.J., Shoben E.J. & Smith E.E. Semantic distance and the verification of semantic relations // Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior. – 1973. – № 12. – Pp. 1-20. 16. Schwarz M. Accessing semantic information in memory: The mental lexicon as semi-module // Dirven R. & Vanparrys J. (Eds.) Current approaches to the lexicon. – Frankfurt am Main, 1995. – Pp. 63-71. 17. Wales R.J. & Marshall J.G. The organization of linguistic performance // Psycholinguistic Papers. – Edinburgh, 1966. – Pp. 29-95.

Стаття надійшла до редакції 19.04.13.

Гапченко Е.А., к.филол.н., доц.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ЛЕКСИКОН КАК СПЕЦИФИЧЕСКОЕ МЕНТАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Статья посвящена изучению феномена индивидуального лексикона человека. Анализируются подходы к исследованию лексикона как специфического ментального образования, взгляды отечественных и зарубежных ученых на особенности его организации и функционирования.

Ключевые слова: индивидуальный лексикон, ментальный лексикон, языковая личность, языковое сознание, ассоциативный тезаурус, психолингвистика.

Gapchenko E.A., Cand. og Philol.Sc., Associate Professor
Institute of Philology,
National Taras Shevchenko University of Kyiv

THE SUBJECTIVE LEXICON AS SPECIFIC MENTAL PHENOMENON

The article is devoted to approaches to the study of the phenomenon of the subjective lexicon. The subjective lexicon is examined as special mental phenomenon, which are characterized cooperation cognitive, perceptive and lingual processes.

Key words: subjective lexicon, mental lexicon, associative thesaurus, linguistic personality, linguistic consciousness, psycholinguistics.